

8
SINIF

TÜRKÇE

NOKTALAMA İŞARETLERİ

Mesut
BAYAR

 [bizturkceogretmeniyiz](https://www.instagram.com/bizturkceogretmeniyiz)

Duygu
AKKAYA SALMAN

 [duyguluturkce](https://www.instagram.com/duyguluturkce)

NOKTALAMA İŞARETLERİ

Nokta, Virgöl, Noktalı Virgöl, İki Nokta, Kesme İşareti

11. KONU

Kazanımlar

Bir metinde kullanılan noktalama işaretlerini öğrenir ve metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli ve sessiz okur.

NOKTA, VİRGÜL, NOKTALI VİRGÜL, İKİ NOKTA

BİLGİ

Nokta (.)

- Tamamlanmış cümlelerin sonuna konur:
Balıklara biraz daha yem verelim.
- Bazı kısaltmaların sonuna konur:
Bölüğe Alb. Metin Bey komuta ediyor.
- Sayılardan sonra sıra bildirmek için konur:
Sanayi ve teknoloji XX. yüzyılda hızla gelişti.
- Bir yazının maddelerini gösteren rakam veya harflerden sonra konur:
1. Çekim ekleri
2. Yapım ekleri
- Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur:
Okulda ilk ders 13.00'te başlayacak.
- Kitap, dergi vb.nin künyelerinin sonuna konur:
Sait Faik Abasıyanık, Son Kuşlar, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2018.
- Dört ve dörtten çok rakamlı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve araya nokta konur:
Edirne'nin nüfusu 419.913 kişi olmuş.
- Genel ağ adreslerinde kullanılır:
Önümüzdeki günlerin hava tahminleri <https://www.mgm.gov.tr/tahmin> adresinde yer alıyor.
- Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıların arasına konur:
15.04.2024 tarihinde evlenmiş.
- Matematikte çarpma işareti yerine kullanılır:
Sorudaki 18.4 işleminin sonucunu yanlış bulmuşum.

UYARI

- Tarihlerde ay adları yazıyla da yazılabilir. Bu durumda ay adlarından önce ve sonra nokta kullanılmaz:
Bu konuyu, 17 Haziran 2024'teki toplantıda konuştuk.
- Arka arkaya sıralandıkları için virgülle veya çizgiyle ayrılan rakamlardan yalnızca sonuncu rakamdan sonra nokta konur:
Genel Kurul'da 4, 5 ve 8. maddeler görüşülüyor.

ALİŞTİRMA • 1

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde noktanın (.) kullanımıyla ilgili bir yanlışlık yapılmıştır, tik (✓) getiriniz.

- Yarışmayı sen 2. sırada bitirdin, ben de 3. oldum.
- Tren 17.15'te perondan kalkacaktı.
- Kahramanmaraş'ın kurtuluşu 12.Şubat.2024 tarihinde kutlandı.
- Sana şu kitabı tavsiye ederim. Aziz Sançar'ın Kendi Kaleminden Hayatı
- Kitaptaki 3., 5. ve 8. soruyu sen çöz bakalım.
- Merdivenden inerken asansörde bir gürültü.
- Kamyonun kasasında 1.500 kilogram buğday varmış.

BİLGİ

Virgöl (,)

- Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur:
Manavdan çilek, elma, erik ve muz aldık.
- Art arda sıralanmış cümleleri (sıralı cümleleri) birbirinden ayırmak için konur:
Ona yağmur yağdığını söyledim, beni dinlemedi.
- Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için konur:
Eylül, her zamankinden serin ve ılık bir havada geçti.
- Cümle içinde ara sözcükleri veya ara cümleleri ayırmak için ara sözcüklerin veya ara cümlelerin başına ve sonuna konur:
Yeni Başkan, Selim Bey, bugün görevi devralıyor.
- Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan kelimelerin arasına konur:
Bir daha sana asla, asla, asla inanmayacağım.
- Tırnak içinde olmayan alıntı cümlelerinden sonra konur:
Plastik kirliliğini azaltmaya çalışalım, diye bitirdi konferansı konuşmacı.
- Konuşma çizgisinden sonraki alıntı cümlesinin bitimine konur:
— Sen çadırı kurarken ben yakacak toplarım, dedi.
- Edebî eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur:
Görevli memura,
— İşlemlerimiz ne zaman biter, diye seslendi.
- Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren “hayır, yok, evet, peki, pekâlâ, tamam, olur, hayhay, başüstüne, öyle, haydi, elbette” gibi kelimelerden sonra konur:
Tamam, sizin istediğiniz gibi bugün pikniğe gidelim.
- Cümlede anlam karışıklığını önlemek için konur:
Yaralı, doktora ne zaman ayağa kalkacağını sordu.
- Hitap için kullanılan kelimelerden sonra konur:
Sayın Konuklarımız,

BİLGİ

- Özne olarak kullanıldıklarında “bu, şu, o” zamirlerinden sonra konur:
Bu, sizden önceki öğretmenin dolabıydı.
- Kitap, dergi vb.nin künyelerinde yazar, eser, basımevi vb. maddelerden sonra konur:
Mustafa Kemal Atatürk, Nutuk, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2011.
- Sayıların yazılışında kesirleri ayırmak için kullanılır:
Doğduğunda yaklaşık 3,2 kg geliyormuşsun.

UYARI

- Metin içinde ve, veya, yahut, oysa, çünkü, ya... ya bağlaçlarından önce de sonra da virgöl konmaz:
Şiir dinletisi, salı veya perşembe günü yapılacakmış.
- Tekrarlı bağlaçlardan önce ve sonra virgöl konmaz:
Akşama ya balık ya da kızarmış tavuk yiyelim.
- Cümlede pekiştirme ve bağlama görevinde kullanılan da / de bağlacından sonra virgöl konmaz:
Soruyu bildi de bu ödülü hak etti.
- Şart ekinden sonra virgöl konmaz:
Tarladaki ekinler biçilirse hasat bitmiş olacak.
- Metin içinde “-ınca / -ince” anlamıyla kullanılan mı / mi ekinden sonra virgöl konmaz:
Hakem düdüğü öttürdü mü maç başlayacak.

ALİŞTİRMA • 2

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yay ayrıla boş bırakılan yere virgöl (,) getirilebilir, tik (✓) getiriniz.

1. Çantamı evde unutmuşum () hemen alıp geleyim.
2. Sınavı kazanınca hem ailem () hem çevrem sevindi.
3. Şehir girişinde yoğun () sıkıcı bir trafik başladı.
4. Bu kırtasiyeye girelim mi () diye sordu Betül.

BİLGİ

Noktalı Virgöl (;)

- Cümle içinde virgüllerle ayrılmış tür veya takımları bir-birinden ayırmak için konur:
Kursta resim, müzik dersleri salı günü; oyunculuk, hat dersleri çarşamba günü yapılıyor.
- Ögeleri arasında virgöl bulunan birbiri ardınca sıralanmış cümleleri ayırmak için konur:
Ovanın sulak yerlerinde pirinç, pamuk yetiştirilir; kurak yerlerine de buğday ekilirdi.
- İki'den fazla eş değer ögeler arasında virgöl bulunan cümlelerde öznenen sonra noktalı virgöl konabilir:
Antalya; İzmir, Muğla ve Mersin'den daha çok turist ağırlar.

BİLGİ

İki Nokta (:)

- Kendisiyle ilgili örnek verilen cümlenin sonuna konur:
Yöremizde bazı isimler yaygındır: Dursun, Ali, Temel...
- Kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlenin sonuna konur:
Size şunu hatırlatmak isterim: Trafik güvenliği öncelikle sürücülerin kendisinde başlar.
- Karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişiyi belirten sözlerden sonra konur:
Pelin:
— Haydi, biraz daha hızlı olalım!
Melih:
— Yokuş çok dik, hızlı yürünmüyor.
- Edebî eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur:
Nilay öğretmen çocuklara seslendi:
— Herkes müze binasının girişinde toplansın.
- Genel ağ adreslerinde kullanılır:
<https://bilimgenc.tubitak.gov.tr>
- Matematikte bölme işareti olarak kullanılır:
Sıradaki 128:4 işlemini sen yap tahtada.

ALİŞTİRMA • 3

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde noktalı virgöl (;) doğru kullanılmıştır, tik (✓) getiriniz.

- Futbol; basketbol, voleyboldan daha çok sevilir.
- Yayla şenliği kısa sürdü; misafirler köye döndü.
- Kare, üçgen matematik alanına; kafiye, redif edebiyat alanına ait terimlerdir.
- Barış Manço'yu; o ünlü Adam Olacak Çocuk programının sunucusunu; çok erken kaybetti.
- Tramvay biletiçisi seslendi;
— Bilet satış gişesi şurada.
- Burcu, yeni bir kayak takımı almış; onunla Uludağ'a kayak yapmaya gideceğiz.

ALİŞTİRMA • 4

Aşağıdaki cümlelerden hangilerinde iki nokta doğru kullanılmıştır, altlarındaki kutucuklara tik (✓) getiriniz.

- Giyilebilir teknolojiler çevremizde çok yaygındır: akıllı saat, dijital gözlükler...
- Size şu uyarıda bulunayım: Burada deniz derin ve çok dalgalıdır.
- Siz önden gidin: biz sizi biraz uzaktan takip ederiz.
- Dursun Çelebi:
— Askerlerim hücumla kalıyoruz, diye bağırdı.
- Kar kalınlığı üç metreyi aştı: kara yolu, ekipler tarafından açılmaya çalışılıyor.
- Öğretmen:
— Bakalım bu soruyu kim bilecek?

BİLGİ

Kesme İşareti (')

- Özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme ekleri kesme işaretiyle ayrılır:
Yunus Emre'nin şiirlerinde dil çok sade kullanılır.
- Kişi adlarından sonra gelen saygı ve ünvan sözlerine getirilen ekleri ayırmak için konur:
Metin Kaptan'ın gemisi erkenden denize açılmıştı.
- Kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için konur:
Bu yıl LGS'ye girecek öğrencilere başarılar diliyoruz.
- Sayılara getirilen ekleri ayırmak için konur:
Okulda 1'den 100'e kadar saymayı öğrendim.
- Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adlarına gelen ekleri ayırmak için konur:
Cumhuriyet 29 Ekim 1923'te ilan edildi.
- Seslerin ölçü ve söyleyiş gereği düştüğünü göstermek için kullanılır:
Güzelliğin on par'etmez / Bu bendeki aşk olmasa
- Bir ek, harften sonra gelen ekleri ayırmak için konur:
Evi a'dan z'ye kadar kendi zevkine göre döşedi.

UYARI

- Kurum, kuruluş, kurul, birleşim, oturma ve iş yeri adlarına gelen ekler kesmeyle ayrılmaz:
Ağabeyi Marmara Üniversitesini bitirmiştir.
- Özel adlara getirilen yapım ekleri, çokluk eki ve bunlardan sonra gelen diğer ekler kesmeyle ayrılmaz:
Bu kitapta Türkçenin tarihçesi anlatılıyor.
- Özel adlar yerine kullanılan "o" zamiri cümle içinde büyük harfle yazılmaz ve kendisinden sonra gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmaz.
Şermin Hanım'ı severim, üzerimde onun emeği çoktur.

UYARI

- Belli bir kanun, tüzük, yönetmelik kastedildiğinde büyük harfle yazılan kanun, tüzük, yönetmelik sözlerinin ek alması durumunda kesme işareti kullanılır:
Bu oturumda Yönetmelik'in 3. maddesi tartışıldı.
- Özel adlar için yay ayrıç içinde bir açıklama yapıldığında kesme işareti yay ayrıçtan önce kullanılır:
Anadolu Sultan Alp Arslan'ın (1063-1072) Türklere hediyesidir.
- Sonunda 3. teklik kişi iyelik eki olan özel ada, bu ek dışında başka bir iyelik eki getirildiğinde kesme işareti konmaz:
Gezi rotamızda Kuşadamız da yer alıyor.

ALİŞTİRMA • 5

Aşağıdaki cümlelerden hangisinde kesme işaretinin kullanımını yanlış, tik (✓) getiriniz.

1. Karadeniz'in en güzel yeri bence Trabzon'dur.
2. Türk Dil Kurumu'nda danışman olarak çalışıyor.
3. Su kesintisiyle ilgili belediye'den bir açıklama geldi.
4. Türkçede kelime sonundaki k'den sonra gelen sesli harfler bu harfi b'ye dönüştürür.
5. Sizi kedim Tırmık'la tanıştırayım.
6. Aralık'a kadar başvuruların yapılması gerekiyor.

ETKİNLİK • 1

Aşağıda verilen bilgileri değerlendirerek doğru - yanlış olduğunu kutuya yazınız.

- 1 “At ölür, meydan kalır; yiğit ölür, şan kalır.” atasözünde noktalı virgölün kullanımı doğrudur.
- 2 “Beslenmeme dikkat ederim () düzenli spor yaparım.” cümlesinde yay ayrıçla gösterilen yere iki nokta getirilmelidir.
- 3 “Benim aracım 3. sırada olan şu, güzel arabaydı.” cümlesinde noktalama yanlış yoktur.
- 4 “Kazancımızın geçen aya göre yüzde 18()5 azaldığı görülüyor.” cümlesinde yay ayrıçla gösterilen yere nokta getirilmelidir.
- 5 “Evet, size istediğiniz kitapları kargoyla yollayabiliriz.” cümlesinde virgölün kullanımı doğrudur.

ETKİNLİK • 2

Kutularda verilen bilgileri doğru/yanlış olarak değerlendirerek doğru çıkışa ulaşınız.

“Dünyada en çok İngilizce'nin konuşulduğu söylediler.” cümlesinde noktalama yanlış yoktur.

D

“Baykuş, kuşları toplayıp onları yaklaşan tehlikeye karşı uyardı.” cümlesinde virgöl doğru kullanılmıştır.

D

1

Y

2

Y

“Dilekçeniz, bize ulaştı; size bugün ya da yarın cevap verilecektir.” cümlesinde noktalı virgölün kullanımı doğrudur.

D

3

Y

4

ETKİNLİK • 3

Aşağıdaki cümlelerde hangi noktalama işaretinin yanlış kullanıldığını bularak altta verilen boşluklara yazınız.

- 1 Bu hafta Bekir dayı'mlar bize misafirliğe gelecekmiş.
.....
- 2 Kahvaltı için çörek aldım; herkes bayılarak yedi.
.....
- 3 Sevgili öğretmenim: sizi çok ama çok seviyorum!
.....
- 4 Kazı çalışmaları önümüzdeki salı'ya başlayacak mı?
.....
- 5 Koyunları güderken, Karabaş'a çok iş düşüyordu.
.....

ETKİNLİK • 4

Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları uygun ifadelerle doldurunuz.

- “Bugün canım ne bisiklet sürmek, ne kitap okumak istiyor.” cümlesinde virgöl kullanılmıştır.
- “Kibriti çaktım () karanlıkta şamdan, mum ya da bir çıra bulmak için çevremi araştırdım.” cümlesinde yay ayrıçla boş bırakılan yere getirilmelidir.
- “Barometre: Hava basıncını ölçerek yer yükseltmelerini ve hava değişimlerini tespit etmek için kullanılan alettir.” cümlesinde iki noktanın kullanımı
- “Konser 10()30'da başlayacak.” cümlesinde yay ayrıçla boş bırakılan yere getirilmelidir.
- “Seninle Beşiktaş İskelesi'nde buluşalım.” cümlesinde kesme işareti kullanılmıştır.

AÇIK UÇLU • 1

Aşağıdaki cümlelerdeki altı çizili noktalama işaretlerinin işlevlerini altlarındaki boşluklara yazınız.

1. Havaalanında Konya'ya ilk uçağın 11.45'te kalkacağını öğrendik.
.....
.....
2. Pilav ve kuru fasulye sofraya geldi, yanına turşu istedik.
.....
.....
3. Bu rahatsızlığın birçok sebebi var; Abur cubur yemek ve egzersiz yapmamak bunlardan en önemlileri.
.....
.....
4. Hayır, size laboratuvarın anahtarını veremem.
.....
.....
5. Domates; biber, kabak ve salatalıktan daha fazla ihraç edilen bir üründür.
.....
.....
6. Karagöz:
— Beni kızdırma Hacivat, ne dediysem doğrudur.
.....
.....
7. Şu dizeler Karacaoğlan'a aittir: "Bir ok attım karlı dağın ardına / Düştü m'ola sevdiğimin yurduna."
.....
.....
8. Yeni evim Şirin Cad. No.: 7 adresinde olacak.
.....
.....
9. İhtiyar, adama yardımı için teşekkür etti.
.....
.....
10. Doğu'nun başkenti olan bu şehri, Gaziantep'i, her zaman merak etmişimdir.
.....
.....

AÇIK UÇLU • 2

Aşağıdaki metinlerdeki boşluklara uygun noktalama işaretleri getiriniz.

1. Şarjlı olsun ya da tek kullanımlık olsun her pilin bir ömrü vardır () Ömrünü tamamlamış piller çöpe atıldığında içerdikleri cıva () kurşun ve kadmiyum gibi metaller zamanla toprağa () yer altı sularına () denizlere karışarak doğaya ve canlılara zarar verebilir ()
2. Yol bitiminde minik göletler () meleyen kuzular () koyunlar () keçiler bizi karşılıyor () az uzakta bir çobana rastlıyoruz () Emekli olmuş ve hayvancılıkla ilgileniyor () onunla başlıyoruz sohbeta ()
3. 22 () 07 () 2024
Sevgili Günlük ()
Bugün çok yorucu bir gün geçirdim () Okul () iş ve kurs derken oradan oraya koşturdum durdum () Akşamüzeri 19 () 30 () a kadar eve ulaşmam gerekiyordu () bugün en sevdiğim dizi vardı ()
4. Yaylada her yıl temmuz ayının son haftasında () genellikle 25-27 Temmuz tarihleri arasında () şenlikler düzenlenir () Dışarıdan gelenlerin kalabileceği otel () motel () kamp türü konaklama yeri olmayan yaylada sürekli ikamet edenlerin evleri var () Bunun dışında 250 civarında çadır kuruluyor () şenlik katılımcıları () davullar eşliğinde eğleniyor () Gerçi biz şenlik () bayram zamanını kaçırmışız () Olsun () biz de bir dahakine geliriz ()
5. Yemeği yiyip kalktıklarında babası Gül()e ()
— Kazandibi sevdiğini sanıyordum () Yemeyip yarım bıraktığında şaşkırdım () demişti ()
6. Gezegenimizin 5()000 km derinliğindeki çekirdeğini () yani merkezini incelemek çok güç. Dünya()nın yer yapısı şu gibi katmanlardan oluşuyor () kabuk () manto () çekirdek () iç çekirdek...
7. Merhaba Sevgili Gençler ()
Bosna () Arnavutluk () Hırvatistan ve Macaristan()dan daha güzel bir yerdir () Hepinizi buraya bekleriz ()

Nokta, Virgöl, Noktalı Virgöl, İki Nokta, Kesme İşareti

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinin sonuna nokta (.) ge tirilemez?

- A) Bu kalemleri resim yapmak için yeni aldık
- B) Sana gelen dergileri posta kutusunda bulabilirsin
- C) Ders çalışırken şu kaynağı tavsiye ederim
- D) Meslek tercihim i mühendislikten yana kullandım

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yay ayrıçla boş bırakılan yere diğerlerinden farklı bir noktalama işareti getirilmelidir?

- A) Gözlüğünü, ilaçlarını unutmuş () benden istedi.
- B) Sana güveniyorum () bu işin üstesinden geleceksin.
- C) Şiir () roman, öykü ve tiyatrodan daha çok sevilir.
- D) Turnuvada bizim okuldan 8/A, 8/B sınıflarıyla () diğer okuldan 8/C, 8/D sınıflarıyla karşılaştık.

3. I. Seramikleri elle boyadık; yüksek sıcaklıktaki fırına pişmeye bıraktık.
II. Şirkete müdür yardımcısı olmam 13.Kasım.2021'de gerçekleşti.
III. Halide Edip, Kurtuluş Savaşı'nı anlatan romanlar yazmıştır.
IV. Sakız çiğnemek, saatte 11,3 kalori yakmayı sağlar.

Numaralanmış cümlelerin hangilerinde noktalama yanlış yapılmıştır?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) III ve IV

4. Gökyüzü bugün ne kadar da parlak

Avuçlarım doluyor, doluyor, doluyor yıldızlarla

Virgölün bu dizelerde kullanılma amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek
- B) Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarını ayırmak
- C) Birbiri ardınca sıralanmış cümleleri ayırmak
- D) Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan kelimeleri ayırmak

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde virgöl (,) yanlış kullanılmıştır?

- A) Evin salonu, odaları geniş ve ferahtı.
- B) Siparişleri hazırladım, ancak kargoya vermedim.
- C) Açık havada yürürken mont giydim, eldiven taktım.
- D) Aydos, eskiden beri sakin bir yerleşim yeri olmuştur.

6. * Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasında kullanılır.

* Art arda gelen ve birbiri ile bağlantılı olan cümleleri ayırmak için konur.

* Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren hayır, yok, evet, peki, pekâlâ gibi kelimelerden sonra konur.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde virgöl (,) bu işlevlerinin dışında kullanılmıştır?

- A) Çetin Komiser, genç memura yapacaklarını anlattı.
- B) Peki, sizin istediğiniz gibi şurada çay içelim.
- C) Spor ayakkabılarımı çantama koydum, kuzenimin yanına gittim.
- D) Edirne'nin tarihî, turistik güzelliklerini gezip görmek çok hoş.

7. I. Herkes bilir ki İstanbullu'nun trafik çilesi bitmez.
II. Evin anahtarını Piraye Hanım'dan alabilirsiniz.
III. Perdeler güneş'ten dolayı sararmış.
IV. Yeni gündemler TBMM'nin toplantısında ele alındı.

Numaralanmış cümlelerde kesme işaretinin (') kullanımıyla ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi doğrudur?

A)	I	II	III	IV
	Doğru	Yanlış	Yanlış	Doğru
B)	I	II	III	IV
	Doğru	Yanlış	Doğru	Yanlış
C)	I	II	III	IV
	Yanlış	Doğru	Yanlış	Doğru
D)	I	II	III	IV
	Yanlış	Yanlış	Doğru	Doğru

8. İki nokta (:) ile ilgili bazı kurallar şöyledir:
I. Kendisiyle ilgili örnek verilecek cümlelerin sonunda kullanılır:

Örnek: ----

- II. Genel ağ adreslerinde kullanılır:

Örnek: ----

- III. Matematikte bölme işareti olarak kullanılır:

Örnek: ----

Aşağıdaki cümlelerden hangisi bu boşluklardan herhangi birine getirilemez?

- A) Vedat: Beni duyuyor musunuz?
Öğrenciler: Evet, iyi duyuyoruz.
B) Havada bazı gazlar bulunur: azot, oksijen, argon, karbondioksit...
C) Noktalama konusunda bazı kuralları <https://tdk.gov.tr/noktalama-isaretleri> adresinden öğrendik.
D) Haydi bakalım, $78:2=?$ işlemini sen yap!

9. Ay'ın bize hiç göstermediği yüzünü görmek () kızıl gezegen Mars'ı yakından incelemek () Satürn'ün halkaları arasında dolaşmak için size şöyle bir teklifimiz var () Evde yapacağınız uzay gemisine atlayıp bu zevkli yolculuğa çıkabilirsiniz ()

Bu metinde yay ayrıla boş bırakılan yerlere aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

- A) (,) (,) (;) (.) B) (,) (,) (:) (.)
C) (,) (;) (,) (.) D) (;) (,) (,) (.)

10. Uçurtma için 1,5 metrelik bir kuyruk yaptık.

Aşağıdakilerin hangisinde virgül (,) bu cümledeki göreviyle kullanılmıştır?

- A) Şu köyde insanlar vardır, onlardan yardım isteyelim.
B) Evet, bu belgelere ihtiyacınız olacak.
C) Çok üşüttüğü için ateşi 39,6 dereceye kadar çıktı.
D) Tiyatroya siz de gidiyor musunuz, diye sordu.

- 11.

İstanbul Akvaryum, canlıları daha yakından görmek isteyenler için iki saatlik bir eğitim sonrası herkese dalış imkânı sunuyor (I) Heyecan dolu bir tatil geçirmek isteyenler, burada köpek balıkları eşliğinde dalış yaparak tatile adrenalin ve heyecan katabiliyor (II) İstanbul Akvaryum, hafta içi ve hafta sonu 10.00-20.00 saatleri arasında ziyaretçilerini bekliyor (III) Burada her yaşa hitap eden, birbirinden eğlenceli, çok çeşitli aktiviteler (IV)

Yukarıdaki parçada numaralı yerlerden hangisine diğerlerinden farklı bir noktalama işareti getirilmelidir?

- A) I B) II C) III D) IV

ÜÇ NOKTA, ÜNLEM İŞARETİ, SORU İŞARETİ, KISA ÇİZGİ, EĞİK ÇİZGİ, UZUN ÇİZGİ

BİLGİ

Üç Nokta (...)

- Anlatım olarak tamamlanmamış cümlelerin sonuna konur:
Toplantıdan sonra aklımda bir sürü soru...
- Kaba sayıldığı için veya bir başka sebepten dolayı açık yazılmak istenmeyen kelime ve bölümlerin yerine konur:
Sizin işten ayrılacağınızı Z...'den duydum.
- Alıntılarda başta, ortada ve sonda alınmayan kelime veya bölümlerin yerine konur:
...Haberlerin hiçbirini kaçırmamak için kulağım radyoda dikkat kesildim...
- Sözün bir yerde kesilerek geri kalan bölümün okuyucunun hayal dünyasına bırakıldığını göstermek veya ifadeye güç katmak için konur:
Ben buradan dönüyorum. Sana uğurlar olsun...
- Ünlem ve seslenmelerde anlatımı pekiştirmek için konur:
Kaleci... Kaleci, hey! Sana sesleniyorum!..
- Karşılıklı konuşmalarda, yeterli olmayan, eksik bırakılan cevaplarda kullanılır:
— Nereye gittin gecenin bu geç saatinde?
— Arkadaşıma...
— Hangi arkadaşına?
— ...

ALİŞTİRMA • 6

Aşağıdaki cümlelerden hangilerinde üç nokta doğru kullanılmıştır, altlarındaki kutucuklara tik (✓) getiriniz.

1

Saatimi lavobanın yanında unuttuğum dün...

2

Bu arsaları N... satın almış olduğuma göre.

3

Dondurmacı... Hey dondurmacı!..

BİLGİ

Ünlem İşareti (!)

- Sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya ibarelerin sonuna konur:
Muhteşemsin, sihirbazlık yeteneğin bir harika!
- Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konur:
İzciler! Hemen buraya toplanın bakalım.
- Alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırılmak istenen sözden hemen sonra yay ayrıç içinde ünlem işareti kullanılır:
Derse her zamanki gibi (!) vaktinde geliyorsun.

NOT

- Ünlem işareti, seslenme ve hitap sözlerinden hemen sonra konabileceği gibi cümlenin sonuna da konabilir:
Haydi aslanlarım! Alalım şu tepeyi düşmandan.
Haydi aslanlarım, alalım şu tepeyi düşmandan!

ALİŞTİRMA • 7

Aşağıdaki cümlelerden hangilerinde ünlem işareti doğru kullanılmıştır, tik (✓) getiriniz.

- Büyük bir dalga gemiye yaklaşıyor, dikkat edin!
- Gömleğine uygun bir kravat bulamadım!
- Çok gülünecek bir espriydi (!) söylediğin söz.
- Çekirdek kabuklarını bu tabağa ativer!
- Şiş! Biraz daha sessiz olur musunuz?
- Evi bu sokakta sanıyordum, yanılmışım!
- Küçük çocuğun süt dişleri çıkmaya başlamış!
- Ne şahane bir kahvaltı sofrası!

BİLGİ

Soru İşareti (?)

- Soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonuna konur:
Bu tazecik maydanozları nereden buldunuz?
- Soru bildiren ancak soru eki veya sözü içermeyen cümlelerin sonuna konur:
Yaşınız ve mesleğiniz?
- Bilinmeyen, kesin olmayan veya şüpheyle karşılanan yer, tarih vb. durumlar için kullanılır:
Hoca Dehhani 1302 (?) ilk divan şairidir.

NOT

- Soru ifadesi taşıyan birbiri ardınca sıralanmış cümlelerde soru işareti en sona konur:
Onu neden bu kadar azarladın, suçu neydi?

ALİŞTİRMA • 8

Aşağıdaki cümlelerden hangilerinin sonuna soru işareti getirilmelidir, tik (✓) getiriniz.

- Pastadan bize de bırakmamışlar mı
- Hangi yolun kestirme olduğunu anlayamadım
- Şarkının sözlerini neden bir yere yazmadım ben
- Eski kitapları geri dönüşüme gönderelim
- Onun kadar kim böyle güzel resim yapabilir ki
- Akşam oldu mu mahalledekiler parkta buluşurdu

ETKİNLİK • 5

Aşağıda verilen bilgileri değerlendirerek doğru - yanlış olduğunu kutuya yazınız.

- “Sizden böyle bir sürpriz beklemezdim!” cümlesinde ünlem işaretinin kullanımı doğrudur.
- “... Bir süre etrafı dinledik. Düşman iyice uzaklaşınca çalılıktan çıktık.” cümlesinde noktalama yanlışı yoktur.
- “Domates fidelerini yarın mı dikelim () yoksa bu işi başka güne mi erteleyelim?” cümlesinde yay ayrıçla gösterilen yere soru işareti getirilmelidir.
- “Nehrin dar noktasında tarihî bir köprü...” cümlesinde üç nokta yanlışı kullanılmıştır.
- “Film başlayalı on dakika oldu ve siz neden şimdiden bu kadar sıkıldınız?” cümlesinde soru işaretinin kullanımı doğrudur.

ETKİNLİK • 6

Aşağıdaki cümlelerde verilen boşlukları uygun kelimelerle doldurunuz.

- “Elektrik kesilince pişmedi ne yazık ki yemekler...” cümlesinde üç nokta kullanılmıştır.
- “Nasıl oldu da bu hataları görmedik ()” cümlesindeki yay ayrıçla boş bırakılan yere getirilmelidir.
- “Size bir fotokopi makinesi lazım değil mi!” cümlesinde ünlem işareti kullanılmıştır.
- “Tüh be ! Arabanın lastiği inmiş.” cümlesinde altı çizili bölümde ünlem işareti kullanılmıştır.
- “Hoppala () Bunlar nereden çıktı karşımıza?” cümlesindeki yay ayrıçla getirilmelidir.

BİLGİ

Kısa Çizgi (-)

- Satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna konur:
Kürek sporunda teknenin en sonunda ters yönde oturarak kürekçilere 1 numara denir.
- Cümle içinde ara sözcükleri veya ara cümleleri ayırmak için ara sözcüklerin veya ara cümlelerin başına ve sonuna konur, bitişik yazılır:
Kız Kulesi'ni -İstanbul'un en güzel sembolünü- fotoğrafladık.
- Kelimelerin kökleri, gövdeleri ve eklerini birbirinden ayırmak için kullanılır:
sakla-mış-tı-k, bil-gi-len-dir-miş-ler
- Fiil kök ve gövdelerini göstermek için kullanılır:
aç-, açıkla-, açıklan-
- İsim yapma eklerinin başına, fiil yapma eklerinin başına ve sonuna konur:
-cı, -lık, -ca; -ış-, -tır-
- Heceleri göstermek için kullanılır:
bi - le - zik
- Arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılır:
Türk-Kazak ticari ilişkileri daha da kuvvetlendi.
- Matematikte çıkarma işareti olarak kullanılır:
74-25=49
- Sıfırdan küçük değerleri göstermek için kullanılır:
Zirvede sıcaklık -23 dereceye kadar düşmüştü.

NOT

- Cümle içinde sayı adlarının yinelenmesinde araya kısa çizgi konmaz:
Kafiledelikler dört beş kişilik odalara yerleşti.
Yedi sekiz yaşlarında afacan bir çocuktum.

ALİŞTİRMA • 9

Aşağıdaki cümlelerden hangisinde kısa çizginin kullanımını yanlış, tik (✓) getiriniz.

1. Doğallığı, aroması ve sağladığı faydalarla eşsiz Macahel balı Artvin'de üretilir.
2. Bu çatıyı tamir ettirmek için yirmi-otuz bin lira lazım.
3. İş gezisi için 20-10-2024 tarihinde yurt dışına çıktım.
4. Yarın Erzurum'da sıcaklıklar -3 derece olacak.
5. "Hızlı kuruması için balıkları tuzlamış." cümlesinde altı çizili sözcükteki "-la" isimden fiil yapım ekidir.
6. Cahit Külebi'nin "Şimdi bir rüzgâr geçti buradan - Koştum ama yetişemedim" dizeleri ezberimdedir.
7. Haftaya Beşiktaş-Fenerbahçe karşılaşması bu statta oynanacak.

AÇIK UÇLU • 3

Aşağıdaki cümlelerde kullanılan kısa çizginin (-) işlevlerini altlarındaki boşluklara yazınız.

1. Senden şu işlemi yapmanı istiyorum: 178-69=?
.....
2. Yüzme havuzu pazartesi-çarşamba günleri açık oluyor.
.....
.....
3. "Kapatıldı." cümlesinde "-t-" eki yapım ekidir.
.....
.....
4. Şu bina -sarı ve beyaz renkli olan- satılmış.
.....
5. "Kitabevi" sözcüğü hecelerine "ki-ta-be-vi" şeklinde ayrılıyor.
.....

BİLGİ

Eğik Çizgi (/)

- Dizeler yan yana yazıldığında aralarına konur:
Aynalar, bakmayın yüzüme dik dik / İşte yakalandık, kelepçelendik / Çıktınız umulmaz anda karşıma
- Adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile şehir arasına konur:
Balıkesir’de Polat Apt. 11/4’te bir daire kiralamış.
- Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur:
Mezuniyet partisi 23/05/2024 tarihinde yapıldı.
- Dil bilgisinde eklerin farklı biçimlerini göstermek için kullanılır:
Çoğul eki “-ler/-lar” bazen abartma anlamı taşır.
- Genel ağ adreslerinde kullanılır:
Dergimiz <https://dergipark.org.tr> adresinde yer alıyor.
- Matematikte bölme işareti olarak kullanılır:
 $96/2=48$

ALİŞTİRMA • 10

Aşağıdaki cümlelerde eğik çizgi kullanımının doğru mu, yanlış mı olduğunu uygun kutucuğa işaretleyiniz.

	Cümleler	Doğru	Yanlış
1.	Görülen geçmiş zaman eki “-di”, “-tı/-ti/-tu/-tü” şeklinde de kullanılır.		
2.	Açık artırma 11/03/2024 tarihinde yapıldı.		
3.	Bana üç yüz/dört yüz bin lira civarında bir para lazım.		
4.	“Nedir zaman, nedir / İniş mi, yokuş mu?” dizelerini Necip Fazıl yazmış.		
5.	Adresin apartman numarası yanlış hatırlamıyorsa 7/4 olmalıydı.		

ETKİNLİK • 7

Aşağıda verilen bilgiler doğru ise kutucuklara “D”, yanlış ise “Y” yazınız.

- “Çocuklar için balon, düdük, külah... birçok hediye almışlar.” cümlesinde noktalama yanlışı yoktur.
- “Pencereyi açtım... Açar açmaz camın yanında bir kedi duyuyordu.” cümlesinde üç nokta işareti doğru kullanılmıştır.
- “Oh be! Gölde balık tutmak çok huzur verici...” cümlesinde noktalama yanlışı vardır.
- “Odanı ne zaman toplayacaksın çok merak ediyorum?” cümlesinde herhangi bir noktalama yanlışı yoktur.
- “Kar yağışıyla Edirne-Tekirdağ kara yolu kapanmış.” cümlesinde kısa çizgi doğru kullanılmıştır.
- “İsimden fiil yapım eki “-a ()-e” bazı sözcüklerde kullanılır.” cümlesinde yay ayraçla belirtilen yere kısa çizgi getirilmelidir.
- “Halk ozanı Köroğlu (1550 ?) bir efsane olmuştur.” cümlesinde soru işareti doğru kullanılmıştır.
- “Makalemi <http://tdk.gov.tr/folklor/edebiyat> adresine yükledim.” cümlesinde eğik çizginin kullanımı doğrudur.
- “Size söyledim ama: - Doktor henüz odasına gelmedi.” cümlesinde noktalama yanlışı yoktur.
- “Eşya taşımak için beş-altı kişi gönüllü oldu.” cümlesinde kısa çizginin kullanımı yanlıştır.

BİLGİ

Uzun Çizgi (—)

- Yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır. Buna konuşma çizgisi de denir.

Berber Salih:

— Nasılsın Ahmet Bey?

Ahmet Bey:

— Teşekkür ediyorum, sen nasılsın ustam?

- Oyunlarda uzun çizgi, konuşanın adından sonra da konabilir:

Kondüktör — Haydi, tren kalkıyor!

Yolcular — Hayırlı yolculuklar herkese.

UYARI

- Konuşmalar tırnak içinde verildiğinde uzun çizgi kullanılmaz.

Kapıdaki adam “Yetkili bir kişiyle görüşmek istiyoruz.” diye ısrar edip duruyor.

ALİŞTİRMA • 11

Aşağıdaki cümlelerden noktalama yanlışı olanlara tik (✓) getiriniz.

- Kayıktaki paraları toplayan adam:
- Kaç kişisiniz?
- Dayım içeriden seslendi:
— “Nerede kaldı bizim misafirler?”
- Didem, “Hayır, geziye gelmeyeceğim.” diye konuştu.
- Dizideki olaylar bugün-yarın çözüme kavuşur.
- Rize'ye gelenlere sorulan ilk soru şudur:
— Çay bahçelerini gezdiniz mi?

AÇIK UÇLU • 4

Aşağıdaki cümlelerde yay ayrıçla boş bırakılan yerlere hangi noktalama işaretinin getirilmesi gerektiğini karşılıklarına yazınız.

	Cümle	Noktalama işareti
1.	İstanbul'dan Ankara'ya arabayla iki saatte () gitmişler.	
2.	Bazı terimlerin anlamlarına Türkçe () Fransızca sözlükten baktım.	
3.	Doktorlukta hangi alana yöneleceksin ()	
4.	Maç anonsunda ()'ya otuz dakikalık ceza verildiği söylendi.	
5.	Ya () Senin hiçbir şeyden haberin yok muydu?	
6.	Garipçiler () Orhan Veli, Melih Cevdet, Oktaf Rifat () yenilikçi şiirler yazdı.	
7.	Müşteri temsilcisi: () Aracınız hazırdır beyefendi.	
8.	Avukatlık bürosunu, Güneş Apartmanı 13 () 5 adresine taşımışlar.	
9.	Testteki “tutuşturdu” sözcüğünün kökü “tut ()” fiildir.	
10.	Sorudaki “kalemlik” sözcüğünde “-lık () -lik” yapım eki kullanılmıştır.	
11.	Selim () Hani nerede nehir? Burak () İşte, şurada!	
12.	Fuzuli, 15 () 16. yüzyıllar arasında yaşamıştır.	
13.	Titanik filminin son sahnesi ()	

ETKİNLİK • 8

Aşağıdaki cümlelerde yanlış kullanılan noktalama işaretini karşısına yazınız.

1. Tarihî yapıların restorasyonu 6/Haziran/2013'te bitmiş.
2. Salıncağı ağacın dalına bağlamak tehlikeli olmaz mı; diye sordu.
3. Ak tolgalı beylerbeyi şöyle haykırdı! Beni duymadınız mı?
4. Sürüde yüz-yüz yirmi civarında kuzu mu var?
5. Çok yakından mı geliyor bu sesler? çok uzaklardan mı?

ETKİNLİK • 9

Kutularda verilen bilgileri doğru/yanlış olarak değerlendirerek doğru çığışa ulaşınız.

“Akşam oldu mu tavuklar hemen kümese döner?” cümlesinde soru işareti yanlış kullanılmıştır.

D

Y

“Bu sözcüğü hecelerine ‘prog-ram’ şeklinde ayırdım.” cümlesinde kısa çizgi kullanımı doğrudur.

“... Araştırmada televizyon izleme saati 4 saat 33 dakika olarak bulundu.” cümlesinde üç nokta kullanımı yanlıştır.

D

Y

1

2

D

Y

3

4

ETKİNLİK • 10

Aşağıdaki metinlerdeki yay ayrıçla belirtilen boşluklara uygun noktalama işaretleri getiriniz.

1. Amerikalı gelişim psikoloğu Robert Fantz () aklında şu soru ile araştırmalarına başladı () “İnsanların gördüklerini tanıyabilme kapasitesi doğuştan mı gelir () bu yeti sonradan mı öğrenilir ()”
2. Okuduğum kitapta şu dizeler aklıma kazıniverdi () An oluyor bir garip duyguya varıyorum () Ben bu sefil dünyada acep ne arıyorum ()
3. Yarışmacıların http:()www.trtgeleceginiletisimcileri.com adresinde yer alan başvuru paneline üye olmaları gerektiğini bilmiyor muydun ()
4. Sürtünme kuvvetinin olmadığı bir yaşam sizce nasıl olurdu () “Hey () ne kadar da güzel ()” mi diyorsunuz yoksa () O kadar emin olmayın () Çünkü sürtünme kuvveti hayatta o kadar çok işimize yarar ki ()
5. Okul arkadaşım bana döndü ()
() Ah () Keşke biz de 1950()lerde yani İstanbul()un doğal güzellikleri kaybolmadan önceki hâlinde burada yaşasaydık () O zamanlar burası ()
Ben de ona şunu söyledim ()
() İstanbul hâlâ dünyanın en güzel şehirlerinden biri değil mi sence de ()
6. Barış Manço ()Gülpembe, Dağlar Dağlar, Unutamadım, Arkadaşım Eşek gibi şarkılarıyla hafızalara kazınan usta sanatçı() vefatının 25() yıl dönümünde anıldı. 1()02()2024 tarihinde akşam saat 20()00()de Caddebostan Kültür Merkezinde bir tören yapıldı.
7. Türkiye gişelerinde 23()25 Şubat 2024 tarihleri arasında “Kral Şakir: Devler Uyandı” adlı çizgi film haftanın en çok izlenen yapımı oldu.
8. Yazılıdaki bir kelime şöyle mi hecelerine ayrılıyordu () ku()yum()cu()luk

Üç Nokta, Ünlem İşareti, Soru İşareti, Kısa Çizgi, Eğik Çizgi, Uzun Çizgi

1. Tezgâhın arkasında oturan adam, başını okuduğu gazeteden kaldırıp bize baktı:
- I
- II
- Size nasıl yardımcı olabilirim, dedi.
- III
- Şey! biz sadece öylece bakıyorduk, diyebildik.
- IV
- Bu metindeki numaralanmış noktalama işaretlerinden hangisi yanlış kullanılmıştır?**
- A) I B) II C) III D) IV

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde noktalama yanlış yapılmıştır?
- A) Hey durun! Orası denize girmek için çok derin.
B) Bana bu sürprizi hazırlayan siz miydiniz gerçekten!
C) Kardeşim durup dururken sordu:
— Benim kırmızı şapkam nerede biliyor musun?
D) Şu işlemi birlikte yapalım: $56/4=?$

3. Öğretmen, kitaplık odasını düzenli şekilde bıraktığımız için (!) bize teşekkür etti.
- Aşağıdakilerin hangisinde ünlem işareti (!) bu cümledeki göreviyle kullanılmıştır?**
- A) Ha gayret arkadaşlar, bu maçı da alacağız!
B) Eyvah! Saat geç olmuş, eve nasıl gideceğim?
C) Evet, bana her zaman söz verdiğin gibi (!) ödevlerini bitirmişsin.
D) Helal olsun! Bir gurbet türküsü bu kadar içten ve güzel okunur.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde üç nokta yanlış kullanılmıştır?
- A) Yerdeki cam kırıklarını toplayalım kimse görmeden...
B) ... Eski bilim insanları doğanın işleyişinde bile matematiksel bir öz bulmuşlardır.
C) Yanı başımızda bir çay yavaş yavaş...
D) Mahkeme kâtibi tanık ...'nın gelmediğini söyledi.

5. Karadeniz lezzetleri -mısır ekmeği, hamsi, kuymak- bu festivalde misafirlere tanıtılacak.
- Bu cümledeki kısa çizginin (-) işlevi aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna konulmuştur.
B) Kelimelerin kökleri, gövdeleri ve eklerini birbirinden ayırmak için kullanılmıştır.
C) Arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılmıştır.
D) Cümle içindeki ara sözleri ve ara cümleleri ayırmak için kullanılmıştır.

6.

▶▶▶

Keçecilik, dünya üzerinde birçok kültürde yer alsada asıl olarak nerede ortaya çıkmıştır (I) Türklerin Orta Asya'dan Anadolu'ya göçünden sonra bu topraklarda keçecilik devam ettirilmiş midir (II) Hangi şehirlerde dersiniz Kayseri, Konya, Erzurum, Tokat ve Sivas gibi şehirlerde keçeciliğin en güzel örnekleri verilmiştir (III) Siz de bu şehirlere uğradığınızda bu sanatın örneklerini görmeye ne dersiniz (IV)

- Yukarıdaki parçada numaralı yerlerden hangisine soru işareti (?) getirilemez?**
- A) I B) II C) III D) IV

7. Bambu ağacının nasıl olduğunu bilir misiniz () Çok zor yetişen ancak sağlam bir ağaçtır o () Bambunun kalınlığı 80 cm, boyu 33 metreye kadar () Bambu ağacı, Amerika () Japonya arasındaki savaşta atom bombasından sonra hayatta kalan tek bitkidir ()

Bu metinde yay ayrıçla boş bırakılan yerlere aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

- A) (!) (.) (.) (-) (.) B) (?) (.) (...) (-) (.)
C) (?) (.) (.) (/) (.) D) (?) (.) (...) (/) (.)
8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kısa çizgi (-) ya da uzun çizgi (—) yanlış kullanılmıştır?

- A) Hâl eki olan “-e” eklendiği sözcüğe yönelme ve yaklaşma anlamı katar.
B) Yüzme havuzunu 20.30-22.30 saatleri arasında kullanın.
C) I. Kaptan:
— Halatları iskeleden alalım artık.
D) Çiçekçi Mine Hanım —bizim Şenol’un annesi— mahallede çok sevilir.

9. 1.500 metre aralıklarla sıralanmış 7 göl... 1.642 hektar büyüklüğünde yer yer masmavi, çoğunlukla yemyeşil, bir havza... İçinde sayısız aktivitenin yapılabildiği, canlı hayatının korunduğu Yedigöller Millî Parkı...

Bu metinde üç noktanın kullanılma amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ünlem ve seslenmelerde anlatımı pekiştirmek
B) Alıntılarda başta, ortada ve sonda alınmayan kelime veya bölümleri göstermek
C) Anlatım olarak tamamlanmamış cümlelerin sonuna konmak
D) Kaba sayıldığı için veya bir başka sebepten dolayı açık yazılmak istenmeyen kelime ve bölümleri göstermek

	Cümleler	Noktalama Yanışı	
		Var	Yok
I.	Ağaçtan yedi-sekiz kilo kadar elma topladık.		✓
II.	Karanlıkta küçük kediyi görünce çok korktum!	✓	
III.	Vapurun bacasından simsiyah bir duman çıktı, ardından da vapur...		✓
IV.	Zarf-fiil eki “-madan , -meden” cümleye durum anlamı katar.	✓	

Bu tabloda numaralanmış cümlelerle ilgili işaretlemelerin hangisinde yanlışlık yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde soru işaretinin işlevi diğerlerinden farklıdır?

- A) Suyu vanadan kesmek aklınıza gelmedi mi?
B) Kahve makinesini nereye kaldırdınız?
C) Göçmen kuşlar geri dönmedi mi buralara?
D) Gişedeki görevli formu doldururken “Yaşınız?” dedi.

12. Seçenekteki “gör-gü-süz-lük” sözcüğünde dört hece vardır. I.
- II. Cevapları bilmesine rağmen ödüllü bulmacayı çözmeye vakti yokmuş (!).
- III. Yarın Kadıköy/Beşiktaş arasındaki bazı seferler yapılamayacaktır.
- IV. Cervantes’in (1547?-1616) eseri “Don Kişot” klasikler arasında yer alır.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde noktalama yanışı vardır?

- A) I B) II C) III D) IV

YAY AYRAÇ, KÖŞELİ AYRAÇ, TIRNAK İŞARETİ, TEK TIRNAK İŞARETİ, DENDEN İŞARETİ

BİLGİ

Yay Ayraç ()

- Cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır. Yay ayraç içinde bulunan ve yargı bildiren anlatımların sonuna uygun noktalama işareti konur:

Gördüğün şu güzel bina (Daha geçen yıl yapılmıştı.) herkesin oturmak istediği bir yerdir.

- Tiyatro eserlerinde ve senaryolarda konuşanın hareketlerini, durumunu açıklamak ve göstermek için kullanılır:

Köylü — (Sepetini uzatarak) Bu kirazlardan size de ikram etmek isterim.

- Alıntıların aktarıldığı eseri, yazarı veya künye bilgilerini göstermek için kullanılır:

Türkiye için bu kadar önemli olduğunu bilseydim iki misli çalışır ve Nobel Ödülü'nü yirmi yıl önce alırdım. (Aziz Sancar)

- Alıntılarda, alınmayan kelime veya bölümlerin yerine konulan üç nokta, yay ayraç içine alınabilir:

(...) Bu yapay zekâ programı, 60 saniye uzunlukta, bir hayli gerçekçi video görüntüleri üretebiliyor.

- Bir söze alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırmak için kullanılan ünlem işareti yay ayraç içine alınarak kullanılır:

Çok iyi bildiğin kısa yol (!) git git iki saattir bitmedi.

- Bir bilginin şüpheyle karşılandığını veya kesin olmadığını göstermek için kullanılan soru işareti yay ayraç içine alınır:

Nuh'un Gemisi, bir görüşe göre 165 metre, başka görüşe göre 300 metre (?) uzunluğundaymış.

- Bir yazının maddelerini gösteren sayı ve harflerden sonra kapama ayraç konur:

1)	A)	a)	I)
2)	B)	b)	II)

ALİŞTİRMA • 12

Aşağıdaki cümlelerden hangilerinde yay ayraç işareti doğru kullanılmıştır, tik (✓) getiriniz.

- Amasra (Fatih Sultan Mehmet, buraya çeşmicihan adını verir.) önemli bir medeniyet merkezidir.
- Sınavda 8. soruyu (yani yazım sorusunu) yanlış yapmıştım.
- Çocuk: (Üzgün bir tavırla) Eve gitmek istiyorum, der.
- Size çok önemli bir (gelişmeyi) haber vereceğim.
- Ali Kuşçu (1403-1474) astronom ve matematikçi bir bilim insanıdır.
- Zarf-fiil eki olan (-ınca / -ince) konuşmalarda sıkça kullanılır.
- Bir günde 48 kilometre (?) yol yürümüş.

ETKİNLİK • 11

Kutularda verilen bilgileri doğru/yanlış olarak değerlendirerek doğru çıkışa ulaşınız.

“Şefkat ve merhamette güneş gibi ol. (Mevlana)” cümlesinde yay ayraç doğru kullanılmıştır.

D

Y

“Ek-fiil (ek-eylem) isimleri yüklem yapar.” cümlesinde yay ayraç, alıntıda alınmayan bölümün yerine konmuştur.

“Yunus Emre'nin (1240?) çoğu şiiri ilahi olarak bestelenmiştir.” cümlesinde yay ayraç kullanımı yanlıştır.

D

Y

D

Y

1

2

3

4

BİLGİ

Köşeli Ayraç ([])

- Ayraç içinde ayraç kullanılması gereken durumlarda yay ayraçtan önce köşeli ayraç kullanılır:
İlk öğretmen ünvanıyla tanınan Ahmet Bey [Ahmet Mithat Efendi (1844-1912)] eserleriyle halka ders verme amacını gütmüştür.
- Kaynak olarak verilen kitap veya makalelerin künyelerine ilişkin bazı ayrıntıları göstermek için kullanılır:
Halide Edip [Adivar], Handan, Can, 2019.
- Metin aktarmalarında, çevirilerde, alıntılarda çalışmayı yapanın eklediği sözler için kullanılır:
“Babam Kağan öldüğünde küçük kardeşim Kültegin ye[di yaşında idi].” (Orhun Yazıtları)

ETKİNLİK • 12

Aşağıdaki cümlelerde noktalama yanlışı bulunup bulunmamasına göre “Var-Yok” bölümlerinden uygun olanı işaretleyiniz.

	Cümleler	Var	Yok
1.	Bir şairin söz söylemesi değil, güzel söz söylemesi aranır. (Nurullah Ataç)		
2.	(...) Makilik ve bodur ağaçlar Kıbrıs'ın genel bitki örtüsünü oluşturur.		
3.	Mete Han [MÖ 209 ?] Asya Hun İmparatorluğu'nu kurmuştur.		
4.	Mehmet Ali Sel [Orhan Veli Kanık (1914-1950)] Türk şiirine damga vurmuştur.		
5.	İhtiyar — (Aniden öksürür.) Kapıyı kapatın, soğuk giriyor.		
6.	Havalar (20 Mayıs'tan itibaren) ısınmaya başlayacakmış.		

AÇIK UÇLU • 5

Aşağıdaki cümlelerdeki yay ayraç ve köşeli ayraç işaretlerinin işlevlerini altlarındaki boşluklara yazınız.

- O kadar planlı programlı biriydi ki (!) yaptığımız her toplantıya geç kalırdı.
.....
.....
- Muson yağmurları (Tropikal iklim özellikleri taşıyan Güney ve Doğu Asya'da etkilidir.) büyük ormanlar oluşturur.
.....
.....
- Necati — (Atını okşayarak konuşur.) Haydi bakalım küheylanım, yola çıkalım!
.....
.....
- (...) Amasya elması, Amasya ili dışındaki diğer iklim koşullarında yetiştirildiğinde bu özelliklerini kaybetmektedir.
.....
.....
- Oturup dil dökecek yerde gidip döksene ter!
Bin çalış gayen için, bir kazan ömründe yeter.
(Mehmet Akif Ersoy)
.....
.....
- İzmir yöresinde yetişen erkence zeytin ağacının 3 milyon 7 yüz 55 bin (?) adet olduğu yazıyor.
.....
.....
- Sıfatlar iki ana gruba ayrılır:
A) Niteleme sıfatları
B) Belirtme sıfatları
.....
.....
- Selim Sırrı Tarcan [beden eğitmeni, spor yöneticisi ve siyasetçi (1874-1957)] Türkiye Millî Olimpiyat Komitesinin kurucusudur.
.....
.....

BİLGİ

Tırnak İşareti (" ")

- Başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler tırnak içine alınır:
Keloğlan devin yanına yaklaşıp "Beni güreşte yenersen senin hizmetçin olurum." dedi.
- Özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınır:
Yazın dünyasında kalem oynatan her sanatçı için "özgünlük" ilk hedef olmalıdır.
- Cümle içerisinde eserlerin ve yazıların adları ile bölüm başlıkları tırnak içine alınır:
Ömer Seyfettin'in "Kaşığı" hikâyesini her okuduğumda içim burkular.

UYARI

- Tırnak içindeki alıntının sonunda bulunan işaret (nokta, soru işareti, ünlem işareti vb.) tırnak içinde kalır:
"Düşmanınız sizin korktuğunuzu anlamasın." derler.
- Tırnak içine alınan sözlerden sonra gelen ekleri ayırmak için kesme işareti kullanılmaz:
"İşaret Dili Çalıştayı"nın ikinci toplantısı başladı.

BİLGİ

Tek Tırnak İşareti (')

- Tırnak içinde verilen cümlenin içinde yeniden tırnağa alınması gereken bir sözü, ibareyi belirtmek için kullanılır:
Profesör, "Ahmet Hamdi'nin 'Bursa'da Zaman' şiirinde ahenkli bir dil vardır." diye konuşmasına başladı.

ALİŞTİRMA • 13

Aşağıdaki cümlelerden hangilerinde altı çizili bölüm tırnak içine alınmalıdır, tik (✓) getiriniz.

- Size Mustafa Şirin'in Çocuğa Adanmış Konuşmalar adlı kitabını tavsiye ederim.
- Bugün makalemi üniversiteye teslim edeceğim, dedi.
- Mozart'ın ünlü bestesi Türk Marşı tamamen piyanoda icra edilir.
- Faruk Nafiz, 1898-1973 ünlü bir şairidir.
- Victor Hugo'nun İyi olmak kolaydır, zor olan adil olmaktır. sözünü hiç duydunuz mu?
- Aynı anlamdaki sözcüklerin tekrarlanmasıyla meydana gelen ses ahengine redif denir.

ALİŞTİRMA • 14

Aşağıdaki cümlelerden noktalama yanlışı olanlara tik (✓) getiriniz.

- Ani başlayan ve birden şiddetlenen hastalıklar tıp dünyasında "akut" olarak adlandırılır.
- "Size bu görevde başarılar diliyorum." dedi.
- Sıcak iklimli ülkelere giden hayvanlara (göçmen hayvanlar) adı verilir.
- Eskiden bilimsel çalışmalarıyla kendini tanıtmış bazı öğretim üyeleri 'ordinaryüs' ünvanı alırdı.

BİLGİ

Denden İşareti (")

- Bir yazıdaki maddelerin sıralanmasında veya bir çizelgede alt alta gelen aynı sözlerin, söz gruplarının ve sayıların tekrar yazılmasını önlemek için kullanılır: Nesne-yüklem ilişkisine göre fiiller ikiye ayrılır:
 - Geçişli Fiil
 - Geçişsiz "

ETKİNLİK • 13

Aşağıdaki cümlelerde yanlış kullanılan noktalama işaretini karşısına yazınız.

1. Akın Yüzbaşı siperden haykırdı: - Hücum!

2. Pınarbaşı'na (Kayseri'nin şirin ilçesine) öğretmen olarak atandım.

3. Müdür izin verdi mi, o'ndan habersiz okuldan ayrılamazsın.

4. Bu kurallar bugün de, yarın da geçerli olacaktır.

5. Oğul arı kolonisinden hasat edilen yılın ilk balına 'oğul balı' denir.

6. Suat Usta — Sen senelerdir "parmağını kızgınca sallayıp" bu tamirhanede çalışıyorsun

ALİŞTİRMA • 15

Aşağıda verilen bilgiler doğru ise kutucuklara "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1

"Bir şiirde kafiye (uyak) bulmak için dize sonlarına bakılır." cümlesinde yay ayraç yerine tırnak işareti kullanılmalıdır.

2

"Reşat Nuri "Güntekin" sade bir dille roman yazmıştır." cümlesinde altı çizili bölümde tırnak işareti yanlış kullanılmıştır.

3

"Ona bir sırrını verdiysen bu sırrın her zaman (!) güvende kalacaktır." cümlesinde noktalama yanlışı yapılmamıştır.

4

"Ulu Önder'in "Geleceğin aydınlığına gençlerle kavuşacaksınız." sözü bize rehberdir." cümlesinde bir yanlışlık yoktur.

5

"Orta büyüklükteki etçil ve yabani hayvan türlerine 'vaşak' denir." cümlesinde tek tırnak işareti doğru kullanılmıştır.

6

"Derste "Han Duvarları" adlı şiiri inceleyeceğiz." cümlesinde altı çizili bölümde köşeli ayraç kullanılmalıdır.

7

"Fuzuli [Mehmet bin Süleyman (1494-1556)] şiirlerinde Azerbaycan Türkçesi kullanır." cümlesinde köşeli ayraç işareti doğru kullanılmıştır.

8

"Fabrikanın İnsan Kaynakları Bölümü'nde çalışmaya başladım." cümlesinde altı çizili bölüm yay ayraç içine alınmalıdır.

9

"Geniş zaman kipi (-r /-ar /-r) bir eylemin her zaman yapıldığını belirtir." cümlesinde noktalama yanlışı yoktur.

10

"Zeynep — (Gülümseyerek sorar.) Size nasıl yardımcı olabilirim?" cümlesinde yay ayraç kullanımı yanlıştır.

Yay Ayraç, Köşeli Ayraç, Tırnak İşareti, Tek Tırnak İşareti, Denden İşareti

1. Yay ayraç (),
- ✓ Cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlelerin dışında kalan ek bilgileri göstermek için,
 - ✓ Tiyatro eserlerinde ve senaryolarda konuşanın hareketlerini, durumunu açıklamak ve göstermek için,
 - ✓ Bir söze alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırmak için kullanılan ünlem işaretini göstermek için kullanılır.

Bu bilgiye göre yay ayraç,

- I. Duvara çaktığın çivi çok sağlam (!) olmuş, hemen düşüverdi.
- II. Toroslarda 1636 (?) yılında doğan Karacaoğlan şiirlerinde Çukurova'yı anlatmıştır.
- III. Ofis çalışanı: İşler ne kadar çok! (Derinden bir of çeker.) Ama bugün erken çıkmam gerek.
- IV. Gezimizde ilk durağımız Hoşap (yeni ismiyle Güzel-su) oldu, burada ünlü bir tarihî kale var.

cümlelerinin hangisinde bu görevlerinden herhangi biriyle kullanılmamıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

2. Konuşmasına "Siz değerli kitapseverleri saygı ve sevgiyle selamlıyorum." sözleriyle başladı.

Bu metinde tırnak işaretinin kullanılma amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Cümle içerisinde özel olarak vurgulanmak istenen sözleri göstermek
- B) Bilimsel çalışmalarda künye verilirken makale adlarını göstermek
- C) Başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözleri göstermek
- D) Cümle içerisinde eserlerin ve yazıların adları ile bölüm başlıklarını göstermek

3. Dergimizin kısa öykü köşesinde bu hafta sevgili Elif Özelmaz'ın yazdığı () Beyaz İskele () adlı öykü var.

Bu cümledeki yay ayraçla boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Tırnak işareti (" ")
- B) Tek tırnak işareti (' ')
- C) Yay ayraç (())
- D) Köşeli ayraç ([])

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tırnak işaretinin kullanımında yanlışlık yapılmıştır?

- A) Apartman içinde "hijyen kurallarına" dikkat etmenizi rica edeceğim.
- B) Hafta sonunda "Sarı Kedi" adlı çocuk tiyatrosunu izlediler.
- C) Boğaz'ın incisi olan lüfer "sarıkanat" balıkçı tezgâhlarını süslemeye başladı.
- D) Bekir Kanat, "Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın Çocuk ve Allah Şiirinde İmge Kullanımı", Türk Dili dergisi, sayı 6.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde köşeli ayraç doğru kullanılmıştır?

- A) Alp Er Tunga [destandaki ismiyle Efrasiyab] Saka Devleti'nin hükümdarıdır.
- B) Ben acılar denizinde boğulmuşum
İşitmem vapur düdüklarını, martı çığlıklarını
[Ümit Yaşar Oğuzcan]
- C) 1950'lerde kitap yerine [betik] sözcüğü kullanılmış.
- D) Selim İleri [Türk yazar, senarist ve eleştirmen (1949)] Sait Faik Hikâye Armağanı'na layık görüldü.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yay ayraç yanlış kullanılmıştır?

- A) Bahri amcam (Dostlukların Son Günü) adlı öyküyü lise yıllarında yazıp yayımlamış.
 B) Petek — (Elini alınına götürür.) Hay aksi! Fırındaki keki unutmuşum.
 C) Haftaya kadar Attila İlhan ile yapılan şu söyleşi kitabını alalım: Nam-ı Diğer Kaptan (2002, İş Bankası).
 D) Orhan Gazi (1281, Söğüt-1281, Bursa) Osmanlı İmparatorluğu'nun ikinci padişahıdır.

7. Öğretmenler Günü Her yıl 24 Kasım'da kutlanır. programı için okulumuz salonunda bir organizasyon ayarladık.

Bu cümledeki altı çizili bölümde kullanılması gereken noktalama işareti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tırnak işareti (" ")
 B) Köşeli ayraç ([])
 C) Yay ayraç (())
 D) Tek tırnak işareti (' ')

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde noktalama yanlış yoktur?

- A) Bahri amcam (Ailen ne zaman memleketten dönecek?) diye benimle sohbete başladı.
 B) Arşimet 'Bana yeterince uzun bir kaldıraç verin, dünyayı yerinden oynatabayım.' sözünü anılır.
 C) Sait Faik, [Semaver] hikâyesinde klasik öykü tekniğini yıkarak yeniliklere kapı açar.
 D) Arılar (Dakikada 11 bin kez kanat çırpıklarını duyunca çok şaşırımdı.) doğadaki en çalışkan böceklerdir.

9.

(I) Edebiyat öğretmenimiz derste Ömer Seyfettin'in hayatını anlatıyordu. (II) Ömer Seyfettin 36 yıllık kısacık ömrüne edebiyatımızın (en güzel) hikâyelerini sığdırmıştır, dedi. (III) "Edebiyatımızda yazılan hikâyeler içinde 'Ferman' gibisini hiç okumamışsınızdır." diye konuşmasını sürdürdü. (IV) Yarınki derse kadar bu kısa eseri okuma ödevi olarak bize verdi.

Bu metindeki numaralanmış cümlelerin hangisinde bir noktalama yanlışı yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

10. Aşağıdaki tablodaki cümlelerde noktalama işaretlerinin kullanımı doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazılacaktır.

	D/Y
"Devlet solgundu / Kökünden sarsılmış gibi" [Hilmi Yavuz] dizeleri Osmanlıyı anlatır.	
Jules Verne'in 'Balonla Beş Hafta' adlı eseri en sevdiğim romanlardandır.	
(...) İnsanoğlunun adrenalin isteği ve macera tutkusu sürekli limitleri zorlayan yeni sporları ortaya çıkarıyor.	
Mavi ve gri renkleriyle dikkat çeken Anadolu sıvacısı kuşunu (bilimsel adıyla sitta krueperi) biliyor musunuz?	

Buna göre tablonun doğru hâli aşağıdakilerden hangisidir?

- A)

Y
Y
D
D

 B)

Y
D
Y
D

 C)

Y
D
Y
Y

 D)

D
Y
Y
D

Noktalama İşaretleri

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde boş bırakılan yere nokta (.) getirilemez?

- A) Sizi pencere kıyısında 22 () koltuğa oturtalım.
 B) Vapur 09()15'te yolcularını alıp ayrıldı.
 C) ...böyle durumlarda "Geçti Bor'un pazarı () sür eşeğini Niğde'ye." derler.
 D) Koşuya yerli ve yabancı 1 ()350 sporcu katıldı.

2. Roman; tarihsel olaylar, aile dramları, bilim kurgu ve birçok farklı temadan hareketle yazılır.

Aşağıdakilerin hangisinde noktalı virgül (;), bu cümledeki göreviyle kullanılmıştır?

- A) Burak, telaşla odadan içeri girdi; seni sordu.
 B) Oksijen; karbondioksit, azot ve metan gazından daha yaşamsal öneme sahiptir.
 C) Projeyi danışmanıma gösterdim; çizimin iyi, detayların kötü olduğunu söyledim.
 D) Arazinin düz bölümünde mısır, pamuk; eğimli bölümünde kekik, lavanta yetiştiriliyor.

3. Kendisiyle ilgili örnek verilecek cümlelerin sonuna iki nokta (:) konur.

Aşağıdakilerden hangisi iki noktanın bu işlevini örneklerdir?

- A) Çocuklarda yüksek ateş şunlara yol açar: diyabet, akciğer hastalığı, böbrek yetersizliği vb.
 B) Muhtar, konuşmasını şöyle sürdürdü:
 — Uzun yıllar kuraklık oldu ve insanlar zorluk çekti.
 C) Yazdığım denemeleri <https://edebiyatperisi.com> adresinden okuyabilirsiniz.
 D) Melih: (Sabırsızlanarak) Kamp için çantama gerekli her şeyi doldurdum, haydi yola çıkalım!

4. Tundra: Çok geniş, ağaçsız, soğuk ve çorak bölgelerde bulunan kutup bozkırıdır.

Tundralar; düzlük, dağlık ya da tepelik yerler olabilir. Genellikle Kuzey Amerika'nın ve Asya'nın sürekli donmuş olan bölgeleridir.

Bu cümlelerde kullanılan noktalama işaretlerinin işlevleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Virgül (,), birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasında kullanılmıştır.
 B) Kesme işareti ('), özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme eklerini ayırmak için kullanılmıştır.
 C) Nokta (.), anlamca tamamlanmış cümlelerin sonunda kullanılmıştır.
 D) İki nokta (:), kendisiyle ilgili örnek verilecek cümlelerin sonunda kullanılmıştır.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinin sonuna ünlem işareti getirilmelidir?

- A) Topladığımız mantarlar çok büyük değilmiş
 B) Hey, arabayla geçerken bizi ıslattınız
 C) İğne olmaktan nedense çok korkuyorum
 D) Şu tepeye tırmanıp nerede su olabilir diye bakalım

6. Virgül,

- Editörlük, zorlu ve disiplin isteyen bir meslektir.
- Balo için davetliler geldi, bahçedeki alana alındı.
- Efendiler, bu mücadelemizde sonuna kadar haklıyız.
- Son elli yılda küresel sıcaklık yaklaşık 1,2 °C arttı.

cümlelerinde kaç farklı işlevde kullanılmıştır?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

7.

Cümle içerisinde eserlerin ve yazıların adları ile bölüm başlıkları tırnak içine alınır.

Tırnak içinde verilen cümlenin içinde yeniden tırnağa alınması gereken bir sözü, ibareyi belirtmek için tek tırnak kullanılır.

Özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınır.

Aşağıdakilerden hangisinde bu bilgileri örneklendirecek bir kullanım yoktur?

- A) Konuşmasını “Hiç kimse başarı merdivenine elleri cebinde tırmanmamıştır.” sözleriyle bitirdi.
- B) “Ateşten Gömlek” filmi Halide Edip Adıvar’ın aynı adlı romanından sinemaya uyarlanmıştır.
- C) Satıcı “Eskiden kadınlar ‘halhal’ isimli bu takıyı kullanırdı.” diye açıklama yaptı.
- D) Nasıl öğreneceğinizle ilgili “kritik noktaları” size bu seminerde anlatacağım.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde noktalama yanlış yoktur?

- A) Çıkış kapısını nasıl bulamadınız.
- B) Satürn’e Dünya’dan birçok robot kâşif yollandı.
- C) Mahallede sular beş-altı saattir kesikti.
- D) Fahriye Abla Ahmet Muhip Dıranasın şiiRIDir.

9. “Yeşil mantolu, kırmızı entarili, siyah düğmeli...” bilin ba-

kalım bu nedir, cevap elbette karpuz . O hem kahvaltı-

nız , hem de ana yemeğiniz olabilir. Yaz sıcaklarında bir

dilim karpuzun damağınızda bıraktığı tatlı serinliğin ye-

rini dolduran başka hiçbir şey var mıdır ?

Bu metindeki numaralanmış noktalama işaretlerinden hangisi yanlış kullanılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

10. İbni Sina, “Batı’daki adı Avicenna” Buhara’da doğmuş, 1037 yılında Hemedanda vefat etmiştir.

Bu cümledeki noktalama yanlışlığının giderilmiş hâli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İbni Sina; (Batı’daki adı Avicenna) Buhara’da doğmuş, 1037 yılında Hemedan’da vefat etmiştir.
- B) İbni Sina, (Batı’daki adı Avicenna) Buhara’da doğmuş; 1037 yılında “Hemedan”da vefat etmiştir.
- C) İbni Sina, -Batı’daki adı Avicenna- Buhara’da doğmuş; 1037 yılında Hemedanda vefat etmiştir.
- D) İbni Sina, (Batı’daki adı Avicenna) Buhara’da doğmuş; 1037 yılında Hemedan’da vefat etmiştir.

11. Uzun çizgi (—) aşağıdaki cümlelerin hangisinde yanlış kullanılmıştır?

- A) Selim Bey — Yemekte ne var?
Garson — Çorba, karnabahar ve yoğurt.
- B) Çiğdem Hanım:
— Şelalenin kıyısında fotoğraf çekilelim.
- C) Bir şirket kasasında likidite — kolayca paraya çevrilebilecek varlık— bulundurulmalıdır.
- D) Terzi — (Metreyi eline alır.) Kol boyunuzu ölçelim.

12. Midemiz () Yiyecek ve içeceklerin sindirilip bize enerji olarak geri gönderildiği önemli bir organımız. Peki () büyüklerimizin bize () Oturarak su iç. () demesinin neden önemli olduğunu hiç düşünmüş müydünüz ()

Aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi, bu metinde yay ayrıçla belirtilen yerlerden herhangi birine getirilemez?

- A) Virgül (,) B) Üç nokta (...)
C) Tırnak işareti (“ ”) D) İki nokta (:)

Noktalama İşaretleri

1. * Kız Kulesi'ne Üsküdar Salacak'tan kalkan özel teknelerle ulaşabilirsiniz.
* Finansal teknolojiler için inovatif fikirler TEKNO-FEST'te yarışacak.
* Kazım Karabekir Paşa'nın eserleri daha çok hatıra türündedir.

Bu cümlelerde kesme işaretinin (') aşağıdaki işlevlerinden hangisinin örneği yoktur?

- A) Özel adlara getirilen durum eklerini ayırmak için kullanılır.
B) Kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.
C) Kişi adlarından sonra gelen saygı ve ünvan sözlere getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.
D) Seslerin ölçü ve söyleyiş gereği düştüğünü göstermek için kullanılır.

2. I. "Görüş" sözcüğünün kökü "gör-" filidir.
II. Tezgâhtar, ürünlerin taptaze (?) olduğunu söylüyor.
III. Okul olarak Kariye Müzesi'ne gezi düzenledik.
IV. Bu vapur Karaköy'den mi, Hisar'dan mı, Eyüp'ten mi geliyor?

Numaralanmış cümlelerin hangisinde noktalama yanlışı vardır?

- A) I B) II C) III D) IV

3. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinde iki nokta (:) yanlışı kullanılmıştır?**

- A) Temizlik ekibine katılmak isteyenler ismini yazdırdı: Çiğdem, Suat ve Birol ilk üçte yer alan kişilerdi.
B) Küçük çocuklar için <https://cokgezencocuklar.com> adresinde eğlenceli oyunlar yer alıyor.
C) Yazlıkta kendimi dinlendirecek aktiviteler yapıyorum: kitap okumak, müzik dinlemek, yüzmek...
D) Ablam mutfaktan seslendi:
— Yemek hazır, herkes sofraya!

4.

(I) Atlas Okyanusu ile Büyük Okyanus'u birbirine bağlayan Panama Kanalı, Orta Amerika'nın en güneyinde bulunan Panama sınırlarındadır. (II) Fransızlar tarafından başlanan kanal, 1914'te A.B.D. tarafından tamamlanıp hizmete açılmıştır. (III) Kanal, 77 km uzunluğundadır; Güney Amerika ve Kuzey Amerika'yı birbirinden ayırır. (IV) Böylece New York'tan San Francisco'ya giden bir gemi 22.500 km yerine kanal sayesinde 9.500 km yol yapmaktadır.

Bu metindeki numaralanmış cümlelerin hangisinde bir noktalama yanlışı yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

5. Gül () kırmızı () pembe ya da beyaz olabilir ancak daha önce hiç siyah gül gördünüz mü () Kara gül adıyla bilinen bu özel tür, sadece Şanlıurfa'da yetişir ()

Bu metindeki boşluklara getirilmesi gereken noktalama işaretleri aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) (,) (,) (?) (.) B) (;) (,) (!) (...)
C) (,) (;) (?) (.) D) (;) (,) (?) (.)

6. Tırnak içinde verilen cümlelerin içinde yeniden tırnağa alınması gereken bir sözü, ibareyi belirtmek için "tek tırnak" işareti kullanılır.

Bu açıklamaya göre aşağıdakilerden hangisinde tek tırnak işaretinin kullanılmaması noktalama yanlışına neden olmuştur?

- A) "Kelebeklerin çiçekten çiçeğe uçuşu harika!" dedi.
B) Soğuktan mı etkilenip -aslında o kadar da üşümedim ama- hasta oldum acaba?
C) Burcu, "Bu hafta Sabahattin Ali'nin Değirmen adlı hikâyesini okuyalım." diye teklifte bulundu.
D) Eliyle bana işaret etti:
"Gel, sana bir bardak çay ikram edelim."

7.

Türkiye'de günlük kişi başı su tüketimimiz 228 litre.

Bu rakama özel arazilerdeki sayısız su kuyularını ve yüzey sularından bireysel olarak şekilen diğer kullanım hacmini de eklersek, rakam daha da artacaktır.

Haydi, su kullanımı konusunda bilinçlenmek için Buğday E-dergi'ye abone olun!

www.bugday.org

Bu görseldeki cümlelerde aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi yanlış kullanılmıştır?

- A) Virgül (,) B) Kesme işareti (') C) Kısa çizgi (-) D) Ünlem işareti (!)

8. Gönüllü askerler kısa süre içerisinde Maydos'a (Eceabat) tayin edilirler, Conk Bayırı'nda İngiliz kuvvetlerine karşı tarihin daha önce yazmadığı bir inanç ve cesaretle savaşırlar. Buradan da Mustafa Kemal'in komutasına atandığı yeni kurulan 19. Tümen'e katılırlar.

Bu metinde aşağıdaki işleviyle kullanılan bir noktalama işareti yoktur?

- A) Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasında kullanılan virgül
B) Cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgileri aktarmak için kullanılan yay ayraç
C) Sayılardan sonra sıra bildirmek için kullanılan nokta
D) Özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme eklerini ayırmak için kullanılan kesme işareti

9. Ah gençlik! Tıpkı baharın ilk günlerine benzer. Yeşil kırlar, kelebek dolu bahçeler, güzel kokular... içinde kuşların şen seslerini doymadan dinleyerek dolaşırız.

Bu metinde üç nokta, aşağıdaki görevlerinden hangisiyle kullanılmıştır?

- A) Ünlem ve seslenmelerde anlatımı pekiştirmek
B) Anlatım olarak tamamlanmamış cümleleri göstermek
C) Alıntılarda başta, ortada ve sonda alınmayan kelime veya bölümleri göstermek
D) Kaba sayıldığı için veya bir başka sebepten dolayı açık yazılmak istenmeyen kelime ve bölümleri göstermek

Noktalama İşaretleri

1. Arkadaşım üzgün gözleriyle beni şöyle bir süzdü ()
— Ay, betin benzin solmuş () Sana ne oldu böyle ()
Başımı sağ sola salladım.
— Hiç işte () dedim.
— Nasıl hiç, söyle seni böyle üzen şey nedir?

Bu metindeki boşluklara sırasıyla getirilmesi gereken noktalama işaretleri aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) (,) (!) (!) (...)
B) (:) (!) (?) (.)
C) (:) (...) (?) (...)
D) (;) (!) (?) (.)

2. Ünlem işareti (!) aşağıdaki cümlelerin hangisinde yanlış kullanılmıştır?

- A) Of, hava ne kadar da sıcak!
B) Ticarete çok kurnaz (!) olduğunu söylese de sürekli zarar ediyor.
C) Buz üzerinde yürürken birden ayağım kaydı!
D) Vah vah! Küçük kedi ağaçta mahsur kalmış.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kısa çizginin (-) kullanılma amacı, yay ayrıç içinde yanlış verilmiştir?

- A) Yazı bölümü anlamındaki "Pa-rag-raf" sözcüğü Fransızca kökenlidir. (Fiil kök veya gövdelerini göstermek)
B) Siz ortopedi-travmatoloji bölümüne gidin. (Kelimeler arasında ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek)
C) Değerlendirip yayımlamam için bana gönderilen öyküler masamda duruyor. (Satıra sığmayan kelimelerin bölünmesini göstermek)
D) Bugünlerde dışarıda hava sıcaklığı -13 dereceye düşecek. (Sıfırdan küçük değerleri göstermek)

4.

İstanbul Boğazi'nin kıyısında bir cumartesi günü yağmur dinmiş (I) güneş açmıştı. Bir aile (II) evlerinin terasında öğle yemeği için sofralarını kurmuşlar (III) bir yandan köftelerini yiyip (IV) bir yandan da sohbet ediyorlardı.

Bu metinde numaralanmış yerlerden hangisine bir noktalama işareti getirilemez?

- A) I
B) II
C) III
D) IV

5. Sırrı: Yıl sonu tezini yazarken zorlanıyorum, ya sen!

Şükran: Ben de hâlâ tezin hazırlık aşamasındayım.

Sırrı: Sana yardım etmemi ister misin?

Şükran: Hayır, 03/07/2026 tarihine kadar vaktimiz yok mu; ben hallederim o zamana kadar.

Bu metinde aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi yanlış kullanılmıştır?

- A) İki nokta (:)
B) Ünlem işareti (!)
C) Eğik Çizgi (/)
D) Soru işareti (?)

6. I. İngilizce öğretmenim; Nesrin Hanım, dil öğrenmem için beni çok yüreklendirdi.
II. Ehliyet sınavı 14 Mayıs'ta yapılacaktı.
III. Türkçede (-lar / -ler) eki isim çekim eklerinden biridir.
IV. Soruda "katıl-" sözcüğünden yeni sözcükler türetmелisin.

Numaralanmış cümlelerdeki noktalama işaretlerinin kullanımı doğruluk - yanlışlık yönünden değerlendirilirse sıralama aşağıdakilerden hangisi olur?

- A) I. Yanlış - II. Doğru - III. Yanlış - IV. Doğru
B) I. Yanlış - II. Doğru - III. Yanlış - IV. Yanlış
C) I. Yanlış - II. Yanlış - III. Doğru - IV. Doğru
D) I. Doğru - II. Yanlış - III. Doğru - IV. Doğru

7. Eğik çizginin (/) kullanıldığı yerlerden bazıları şunlardır:

- ➡ Genel ağ adreslerinde kullanılır.
- ➡ Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için kullanılır.
- ➡ Adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasında ve semt ile şehir arasında kullanılır.

Verilen açıklamalara göre aşağıdaki görsellerin hangisinde eğik çizgi (/) bu görevlerinden herhangi biriyle kullanılmamıştır?

A) **BİLİM VE EDEBİYAT DERGİSİ**

Kompozisyon yarışmasına katılım için adres şöyle: Ünalın Mahallesi Ayazma Caddesi No.:3/1 Üsküdar/İstanbul

B) **BİLİM VE EDEBİYAT DERGİSİ**

Vatandaşlar, artık kişisel bilgilerini <https://www.turkiye.gov.tr> adresinden öğrenebiliyor.

C) **BİLİM VE EDEBİYAT DERGİSİ**

TEKNOFEST girişim programı 3. dönem başvuruları 20/03/2024 tarihinde sona erdi.

D) **BİLİM VE EDEBİYAT DERGİSİ**

Ünlü şair Cahit Sıtkı Tarancı'yı "Yaş otuz beş! Yolun yarısı eder / Dante gibi ortasındayız ömrün." dizeleriyle anıyoruz.

8.

İspanya'da doğan İbni Rüşd "1126-1198", Batı'da bilinen adıyla Averroes, büyük filozof Aristo'nun eserlerini tercüme eder; Avrupa'da bu yönüyle ünlüdür.

Bu cümledeki noktalama yanışı aşağıdaki değişikliklerden hangisiyle giderilebilir?

- A) "1126-1198" ifadesi "1126/1198" şeklinde yazılarak
- B) "1126-1198" ifadesi (1126-1198) şeklinde yazılarak
- C) Cümledeki virgül (,) yerine kısa çizgi (-) kullanılarak
- D) "Batı'da" sözcüğündeki kesme işareti kaldırılarak

9. Özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme ekleri kesme işaretiyle ayrılır.

UYARI: Özel adlara getirilen yapım ekleri, çokluk eki ve bunlardan sonra gelen diğer ekler kesmeyle ayrılmaz.

Bu bilgilere göre,

- I. Selçuklular'da kültür ve dile önem verilmiştir.
- II. Bu dilekçenizi Belediye İmar Müdürü Ali Bey'e vermelisiniz.
- III. Yükselme Dönemi'nin en önemli olayı İstanbul'un Fethi'dir.
- IV. Ziya Gökalp'ten birkaç şiir okuyalım.

cümlelerinden hangisinde noktalama yanışı vardır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

CEVAP ANAHTARI

11. KONU

NOKTALAMA İŞARETLERİ

ALİŞTİRMALAR

- 3)✓ 4)✓ 5)✓ 6)✓
- 1)✓ 3)✓ 6)✓
- 2)✓ 3)✓ 6)✓
- 1)✓ 3)✓ 5)✓ 8)✓
- 2)✓ 3)✓ 6)✓
- 1) Doğru 2) Doğru 3) Yanlış 4) Doğru 5) Doğru
- 1)✓ 2)✓ 4)✓
- 1)✓ 3)✓ 5)✓ 6)✓
- 1) Y 2) D 3) D 4) Y 5) D 6) Y 7) D 8) Y 9) D 10) Y
- 1)✓ 3)✓ 4)✓
- 1)✓ 2)✓ 4)✓ 6)✓
- 2)✓ 3)✓
- 1)✓ 3)✓ 5)✓
- 1)✓ 3)✓ 5)✓ 7)✓
- 3)✓ 4)✓

AÇIK UÇLU

- 1) Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur.
2) Birbiri ardınca sıralanmış cümleleri ayırmak için konur.
3) Kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlelerin sonuna konur.
4) Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren kelimelerden sonra konur.
5) İki den fazla eş değer öğeler arasında virgül bulunan cümlelerde özneneden sonra noktalı virgül konabilir.
6) Karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişiyi belirten sözlerden sonra konur.
7) Seslerin ölçü ve söyleyiş gereği düştüğünü göstermek için kullanılır.
8) Bazı kısaltmaların sonuna konur.
9) Anlam karışıklığını önlemek için kullanılır.
10) Cümle içinde ara sözleri ayırmak için ara sözlerin başına ve sonuna konur.
1. () () () () ()
2. () () () () () ()
3. () () () () () () () ()
4. () () () () () () () () () () ()
5. () () () ()
6. () () () () () ()
7. () () () () ()
1. Matematikte çıkarma işareti olarak kullanılır.
2. Arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılır.
3. İsim yapma eklerinin başına, fiil yapma eklerinin başına ve sonuna konur.
4. Ara sözlerin veya ara cümlelerin başına ve sonuna konur.
5. Heceleri göstermek için kullanılır.

CEVAP ANAHTARI

AÇIK UÇLU

4. 1) Soru işareti 2) Kısa çizgi 3) Soru işareti 4) Üç nokta
5) Ünlem 6) Kısa çizgi 7) Uzun çizgi 8) Eğik çizgi
9) Kısa çizgi 10) Eğik çizgi 11) İki nokta 12) Kısa çizgi 13) Üç nokta
5. 1) Bir söze alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırmak için kullanılan ünlem işaretini gösterir.
2) Cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlelerin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır.
3) Tiyatro eserlerinde ve senaryolarda konuşanın hareketlerini, durumunu açıklamak ve göstermek için kullanılır.
4) Alıntılarda, alınmayan kelime veya bölümlerin yerine konulan üç nokta, yay ayraç içine alınabilir.
5) Alıntıların aktarıldığı eseri, yazarı veya künye bilgilerini göstermek için kullanılır.
6) Bir bilginin şüpheyle karşılandığını veya kesin olmadığını göstermek için kullanılan soru işareti yay ayraç içine alınır.
7) Bir yazının maddelerini gösteren sayı ve harflerden sonra kapama ayraç konur.
8) Ayraç içinde ayraç kullanılması gereken durumlarda yay ayraçtan önce köşeli ayraç kullanılır.

ETKİNLİKLER

1. 1. D 2. Y 3. Y 4. Y 5. D
2. 3. çıkış
3. 1. Kesme işareti 2. Noktalı virgül 3. İki nokta 4. Kesme işareti 5. Virgül
4. 1. yanlış 2. noktalı virgül 3. doğrudur 4. nokta 5. doğru
5. 1. Y 2. D 3. Y 4. Y 5. D
6. 1. yanlış 2. soru işareti 3. yanlış 4. doğru 5. ünlem işareti
7. 1. D 2. Y 3. D 4. Y 5. D 6. Y 7. D 8. D 9. Y 10. D
8. 1. Eğik çizgi 2. Noktalı virgül 3. Ünlem işareti 4. Kısa çizgi 5. Soru işareti
9. 1. çıkış
10. 1. () () () (?) 2. () (/) (?) 3. (/) (?)
4. (?) () () (?) () (...) 5. () (-) () () () () (-) () (-) (?)
6. (-) (-) () (/) (/) () () 7. (-) 8. () (-) (-) (-)
11. 2. çıkış
12. 1. Y 2. Y 3. V 4. Y 5. Y 6. V
13. 1. Kısa çizgi 2. Yay ayraç 3. Kesme işareti 4. Virgül
5. Tek tırnak 6. Tırnak işareti

CEVAP ANAHTARI

KAVRAMA TESTİ

Test - 1 1-C 2-B 3-A 4-D 5-B 6-A 7-C 8-A 9-B 10-C 11-D

Test - 2 1-D 2-B 3-C 4-A 5-D 6-C 7-B 8-D 9-C 10-A 11-D 12-C

Test - 3 1-B 2-C 3-A 4-C 5-D 6-A 7-C 8-D 9-B 10-A

KONU BİTİRME TESTİ

Test - 1 1-C 2-B 3-A 4-D 5-B 6-D 7-A 8-B 9-C 10-D 11-C 12-D

Test - 2 1-D 2-C 3-A 4-B 5-D 6-C 7-A 8-A 9-C

Test - 3 1-B 2-C 3-A 4-D 5-B 6-A 7-D 8-B 9-A

Kaynakların
tamamı için
bu esere
ulaşabilirsiniz.

Mesut
BAYAR

Duygu

AKKAYA SALMAN

